

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Свайкіна К.О.

Науковий керівник: к.т.н., доц. Штефан Н.М.

Згідно з Законом України "Про банки і банківську діяльність" [2] банківська система України структурно включає Національний банк України та інші банки. Нині в Україні з різним успіхом працює 74 банків – це більш ніж удвічі менше, ніж було 5 років тому. Така кількість залишилася після інтенсивного банкопаду впродовж 2014-2016 років (табл.1).

Таблиця 1

Кількість комерційних банків в Україні [1]

Показники	2018	2019	2020	2021
Кількість діючих банків	82	77	75	74
з них з іноземним капіталом	38	37	35	33
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	18	23	23	23

Але банківський сектор зазнав не лише кількісних змін. Найбільшим стратегічним викликом банків України в середньостроковій перспективі залишаються показники ефективності діяльності, покращення яких можливе шляхом оптимізації та діджиталізації операційних процесів, реалістичність реалізації яких було підтверджено адаптацією до нових стандартів проведення операцій на період пандемії (табл.2).

Таблиця 2

Показники ефективності роботи банків [1]

Показники рентабельності	2018	2019	2020	2021
Рентабельність активів	-1,94 %	1.65	4.35	2.54
Рентабельність капіталу	-15,96 %	10.73	34.18	19.97

Стабільність банківської діяльності забезпечується шляхом підтримання динамічної рівноваги пасивів і активів із постійною заміною коштів, що вилучені із банківських ресурсів, новими. Пасиви й активи як банківської системи в цілому, так і окремих комерційних банків, незбалансовані за строками, тобто характерна зміщена структура балансу: пасиви значно коротші за активи, що породжує підвищений попит на довгострокові ресурси і підтримує ризики ліквідності на високому рівні.

Якщо розглянути структуру активів українських банків (табл.3), то можна відмітити, що при загальному збільшенні банківських активів майже на 54%, сума наданих кредитів коливається в межах 963664-1118618 млн. грн, при

цьому найнижча сума – це сума 2021 року, яка складає 53% від загальної суми активів. У 2022 році загальна сума наданих кредитів трохи збільшилась, але їх питома вага у банківських загальних активах знизилась до 52%. Таким чином питома вага наданих кредитів в загальних банківських активах знижується і це є негативною тенденцією. При цьому, можна побачити, що значно збільшились строкові вклади в інших банках та кредити іншим банкам (майже в 30 разів). Це є спроба ефективного використання вільних коштів банків.

Таблиця 3

Сумарні активи українських комерційних банків, млн. грн [1]

Показники	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022
Активи (усього)	1336358	1360764	1494460	1822814	2 053 928
Активи в іноземній валюті	506533	494820	491855	585349	583717
Загальні активи (не скориговані на резерви)	1848333	1911093	1982628	2209287	2358982
Загальні активи (не скориговані) в іноземній валюті	755091	778722	717422	745788	679420
готівкові кошти	44564	2029	56878	73348	75557
банківські метали	344	344	369	572	384
Кошти в НБУ	37357	1997	76126	2002	34973
Коррахунки, що відкриті в інших банках	96280	86547	118221	176041	172 868
Строкові вклади в інших банках та кредити іншим банкам	28350	1992	1995	2037	60096
Цінні папери	425790	480608	538943	791345	829887
Надані кредити	1042798	1118618	1033 539	963 664	1 065 347
кредити органам державної влади	1517	2865	4724	11545	26 973
кредити суб'єктам господарювання	870302	919054	822020	752503	795 513
кредити фізичним особам	170938	196634	206761	199556	242 633
кредити небанківським фінустановам	42	66	33	60	228
Резерви за активними операціями банків	516985	555871	492069	375459	278 774

Аналіз банківських пасивів показує позитивну тенденцію зростання коштів суб'єктів господарювання (майже в 2 рази), при цьому ще одним позитивним моментом є зростання саме строкових коштів. Але в той же час строкові вклади інших банків та кредити від інших банків зменшились до 0 (табл.4).

Таблиця 4
Сумарні пасиви українських комерційних банків, млн. грн [1]

Показники	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022
Пасиви (усього)	1336358	1360764	1494460	1822814	2 053 928
Капітал	163597	155650	200854	210640	255 678
статутний капітал	495377	465532	470712	479932	481 535
Зобов'язання банків	1172761	1205114	1293606	1612174	1 798 250
Зобов'язання банків в іноземній валюті	613696	587929	568561	647002	613 893
Строкові вклади інших банків та кредити від інших банків	50240				
кошти суб'єктів господарювання	403927	406166	498156	646491	758 434
у т.ч. строкові кошти суб'єктів господарювання	108214	110359	103191	147871	137 413
кошти фізичних осіб	478565	508869	552592	682029	727 022
у т.ч. строкові кошти фізичних осіб	325411	327615	336663	344353	314 026
кошти небанківських фінустанов	22907	23794	26885	34704	41 410
у т.ч. строкові кошти небанківських фінустанов	15225	15224	17397	17573	17926

Тому, можна зробити висновок, що на фоні суттєвого збільшення банківських депозитів кредитування економіки продовжує скорочуватись. Цьому сприяє поточна економічна ситуація. Це і зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів; і ускладнення відносин з основними торговельними партнерами, і відтік інвестицій.

Перелік посилань

1. Основні показники діяльності банків / Статистика банків України.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/2022-01/>